

Mokslinė konferencija

„Lietuviškos spaudos tėkmėje: Panevėžio regiono periodiniai leidiniai 1918–1940 metais“

Skiriama spaudos lietuviškais rašmenimis atgavimo 120-sioms
ir laikraščio „Panevėžio balsas“ įsteigimo 100-sioms metinėms pažymėti

Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka
Respublikos 14, Panevėžys
2024 m. spalio 24 d.

KVIETIMAS TEIKTI PRANEŠIMUS

Prieš 120 metų, 1904 m. gegužės 7 d. buvo „laimėtas karas už lietuviškas literas“, kuris tęsėsi per 40 metų. Sugriuvo užtvanka, caro valdžios pastatyta lietuviškai spaudai lotyniškais rašmenimis. Jeigu spaudos draudimo metais pro šią užtvanką prasiskverbė tik nedideli lietuviškų leidinių upeliai iš užsienio, tai jai subyrėjus lietuviška spauda išsiliejo sraunia upe visoje Lietuvoje. Pasak profesoriaus Eduardo Volterio, per pirmąjį dešimtmetį po lietuviškos spaudos atgavimo buvo išleista daugiau knygų, negu per tris šimtus septynioliasdešimt metų iki tol. Į šią sraunią spaudos tėkmę įsiliejo ir periodiniai leidiniai. Bibliografų duomenimis, 1905–1917 m. Lietuvoje ėjo daugiau kaip 200 lietuviškų periodinių leidinių. Vienas iš pirmųjų nepriklausomos Lietuvos periferijoje pradėtų leisti periodinių leidinių buvo 1924 m. vasario 16 d. pasirodęs laikraštis „Panevėžio balsas“, šiais metais minintis savo šimtmetį. Šio laikraščio išleidimas ir tolesnė jo raida buvo svarbi ne tik Panevėžio miestui, bet ir visam Panevėžio regionui.

Rengiama konferencija yra skiriama spaudos lietuviškais rašmenimis atgavimo 120-ųjų ir laikraščio „Panevėžio balsas“ įsteigimo 100-ųjų metų paminėjimui. Susiedami šiuos du jubiliejus, konferencijos organizatoriai siekia pabrėžti spaudos atgavimo svarbą lietuviškos periodinės spaudos raidai ir kviečia panagrinėti Lietuvos periodinių leidinių tinklo formavimąsi ir plėtotę 1918–1940 m. pasiremiant Panevėžio regiono (Panevėžio ir Utenos apskritys) periodinės spaudos istorijos tyrinėjimais. Konferencijoje neapsiribojama periodinės spaudos lietuvių kalba leidybos ir sklaidos problematika, raginama pasidalinti naujomis įžvalgomis tyrinėjant ir Lietuvos tautinių mažumų periodinės spaudos raidą ir raišką.

Kviečiame teikti pranešimus šiomis temomis:

- **Periodinės spaudos tyrimų teoriniai aspektai.** Periodinių leidinių klasifikavimas ir jo kriterijai. Periodinio, tęstinio ir serialinio leidinio sąvokos. Centrinio, vietinio (lokalaus, periferinio) ir regioninio leidinio sąvokų samprata bei vartojimas. Lietuvos periodikos raidos periodizacija. Periodikos istorijos tyrimų aktualios kryptys ir netyrinėtos sritys, tarpdalykinė perspektyva.
- **Periodikos raida Lietuvoje panaikinus spaudos draudimą.** Lietuvos periodinių leidinių tinklo formavimasis 1904–1917 m. ir jo plėtotė 1918–1940 metais. Lietuvos tautinių mažumų periodinės spaudos raida ir sąsajos su lietuviškąja periodika. Periodinių leidinių steigėjai, leidėjai ir platintojai. Lietuvos periodikos kalbinė, statistinė analizė, leidybos teisinis reguliavimas.
- **Periodikos leidyba ir apytaka Panevėžio regione 1918–1940 metais.** Laikraščių ir žurnalų leidybos ištakos. Leidinių leidėjai, redaktoriai, bendradarbiai – dailininkai, fotografai, korespondentai. Valdžios institucijų ir leidinių redakcijų santykiai, spausdinamos medžiagos cenzūra. Periodinių leidinių tematika ir

architektonika: dizainas, iliustracijos, reklama. Periodikos cirkuliacija: telkiniai, skaitymas, sąsajos su intelektine aplinka.

- **Panevėžio regiono periodinės spaudos paveldas.** Regiono periodiniai leidiniai atminties institucijų rinkiniuose ir privačiose kolekcijose. Raritetiniai egzemplioriai. Paveldo sklaida. Regiono periodinių leidinių paveldo skaitmeniniai ištekliai ir jų panaudojimas.

Konferencijos kalbos: lietuvių, anglų.

Galimybė pranešimus skaityti nuotoliniu būdu.

Pranešimo trukmė – 20 min., iš jų 5 min. skiriamos klausimams, diskusijai.

Pranešimų santraukas (100–150 žodžių, iki 1500 spaudos ženklų) ir dalyvio anketas prašome teikti **iki 2024 m. rugpjūčio 1 d.** el. paštu: audrone.palioniene@pavb.lt. Konferencijos organizatoriai **atsakymą apie pranešimo priėmimą paskelbs iki 2024 m. rugsėjo 15 d.**

Pranešimų pagrindu parengtus straipsnius (recenzuotus) planuojama skelbti konferencijos medžiagos elektroniniame leidinyje.

Straipsnių įteikimo terminas – 2024 m. lapkričio 15 d.

Konferencijos organizacinis komitetas:

Prof. dr. Arvydas Pacevičius, Vilniaus universitetas, Komunikacijos fakultetas (pirmininkas)

Greta Kėvelaitienė, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka

Raimundas Klimavičius, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka

Dr. Arūnas Astramskas, Panevėžio kraštotyros muziejus

Dr. Jolanta Budriūnienė, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

Dr. Dangiras Mačiulis, Lietuvos istorijos institutas

Konferencija organizuojama įgyvendinant projektą „Mokslinė konferencija spaudos lietuviškais rašmenimis atgavimo 120-sioms ir laikraščio „Panevėžio balsas“ įsteigimo 100-sioms metinėms pažymėti“

Projekto rengėjas:

Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka

Partneriai:

Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas, Knygotyros, mediotyros ir leidybos tyrimų katedra

Panevėžio kraštotyros muziejus

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

Lietuvos istorijos institutas

Informacinis partneris: Panevėžio dienraštis „Sekundė“

Projektą dalinai finansuoja:

Kontaktinis asmuo:

Audronė Palionienė, tel. +370 45 465554, mob. +370 606 76318,

El. paštas audrone.palioniene@pavb.lt

Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka